
Å kunne tolke skriket

KORRESPONDANSER

IRENE HETLEVIK

Email: Irene.Hetlevik@medisin.ntnu.no

Ranheim Legesenter

Da jeg fikk mitt første barn, lærte jeg av min svigermor at det er viktig å tolke skriket for å forstå barnet. Jeg var bekymret fordi jeg opplevde at alle skrik var like. Hun beroliget meg med at den som over tid har nær kontakt med barnet, vil lære å forstå de ulike skrik. Jeg lærte at det var viktig ikke å ofre for mye oppmerksomhet på ”soveskriket” – sutringen som ofte kan høres når barnet er mett og skal sove – fordi barn har behov for å lage litt lyder av og til. For mye oppmerksomhet omkring dette er ikke i barnets interesse, det kan til og med være skadelig. Det var derimot viktig å handle når det var et ”fareskrik” – et skrik som signaliserte at barnet var i fare.

Med sin kritiske lederartikkel i Tidsskriftet nr. 26/2000 har Magne Nylenna (1) tolket det allmennmedisinske skriket som et ”soveskrik”; norske allmennleger er gode og mette, men de sutrer og er dermed den største trussel mot allmenmedisinens fremtid.

Nylenna har ikke hatt nær nok kontakt til å forstå at det han hører er et ”fareskrik”. Allmennmedisinen skriker egentlig på medisinenes vegne. I en objektivt sett stadig friskere befolkning skal stadig flere helsearbeidere gjøre stadig mer med hvert enkelt individ, både de friske og de syke. Via ulike mekanismer overbevises befolkningen om at de ikke må stole på egen opplevelse av helse, de bør derimot la seg undersøke. Undersøkelsene resulterer ofte i en ”risikodiagnose” som medfører at de blir pasienter med behov for behandling og kontroll. Bekymringer påføres ofte. I en klinisk hverdag kan dette oppleves som ”å gi steiner for brød”. Nylenna kaller det å oppfylle pasientenes forventninger til helsetjenesten. På den måten kan han unngå å erkjenne forskningens og helsetjenestens rolle i det å skape et stadig økende behov for helsetjenester. En slik erkjennelse kan være smertefull både for forskeren, formidleren og utøveren. At politikere ikke kan styre dette på fornuftig vis, kan være forståelig. Politikere er avhengig av premisser fra helsetjenesten selv.

Det er enkelt å argumentere for at helsetjenesten må fylle de multiple behov som helsetjenesten i stor grad skaper, og det er lett å angripe protester mot denne utviklingen. Slike protester burde i stedet bli applaudert både av politikere og av redaktører som hevder å være allmenntidspersoner i sitt hjerte.

LITTERATUR

1. Nylenna M. Er allmenntidspersonens tid forbi? Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 3110.

Publisert: 30. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.